

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเทคโนโลยี และสารสนเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศจะต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แนวทางที่มีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นคือ ระบบการจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้เต็มศักยภาพ โดยเน้นให้นักเรียนมีความสามารถทางความคิด สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิด วิเคราะห์ค้นหาสาเหตุและหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ทันโลกทันเหตุการณ์ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการบริหารจัดการศึกษาของประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 กล่าวถึง แนวทางการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : 2) ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนา และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็น เครื่องมือสนับสนุน (Enabling Technology) การพัฒนา ประเทศมาโดยตลอด ที่ได้มุ่งเน้นให้ ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐาน ด้านไอซีที โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Broadband) กระจายอย่างทั่วถึง เสมือนบริการสาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐานทั่วไป ประชาชนมีความรอบรู้ เข้าถึง สามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้ อย่างรู้เท่าทัน อุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ มีบทบาทเพิ่มขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนมีโอกาสในการสร้างรายได้และคุณภาพชีวิต ดีขึ้น และไอซีทีที่มีบทบาทต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2559 : 11) โดยกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีเข้ามามี บทบาทกับชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้นมาก และเยาวชนที่ใช้เทคโนโลยีนี้มากเช่นเดียวกัน ถ้าสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนจะยิ่งเพิ่มพูนประโยชน์ ของเทคโนโลยีได้มาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 10) สังคมไทยมี การปรับตัว เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคงยั่งยืน มีสันติสุข และสามารถเอาชนะวิกฤตการณ์ทางด้านต่าง ๆ ได้ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งใน การพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และทุก ๆ ด้านให้เจริญก้าวหน้าทันกับ สังคมโลกปัจจุบัน ดังที่ สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2560) กล่าวว่า “Thailand 4.0” เป็นวิสัยทัศน์

เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล บณวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับ โอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในศตวรรษที่ 21 กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 สอดคล้องกับ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2560 ได้เห็นชอบแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากร ภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งสำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่นร 1013/ว6 ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2561 เรื่อง ทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากร ภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2561)

ในปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ได้นำหลักสมรรถนะ (Competency) มาใช้ในการบริหาร อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสรรหา การพัฒนาและการรักษามูลค่าในองค์กรซึ่ง สมรรถนะ (Competency) นั้นจะช่วยส่งเสริมให้ผลงานบุคลากรตรงตามความต้องการขององค์กร ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นบุคลากรในสถานศึกษาจึงควรมี สมรรถนะในการทำงานเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ โดยเฉพาะผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องมีสมรรถนะในการทำงาน กล่าวคือ ผู้บริหารก็ควรมีสมรรถนะหลักในการ ทำงาน คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และทำงานเป็นทีม ควบคู่ไปกับ สมรรถนะประจำสายงานที่ผู้บริหารควรปฏิบัติ ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและ จูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีวิสัยทัศน์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารเป็น กลยุทธ์ที่สำคัญกลยุทธ์หนึ่งที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จ เพราะผลสำเร็จ ของการบริหารสถานศึกษาที่เกิดจากผู้บริหารที่มีขีดความสามารถและมีสมรรถนะสูงย่อมประเมิน ได้จากคุณภาพของผู้เรียน เพราะผู้บริหารที่มีสมรรถนะจะส่งผลให้ครูผู้สอนมีประสิทธิภาพและ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 3)

งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้ง ผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่าง เป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้การออกแบบการจัดการ เรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 9) การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ

เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกกิจกรรมในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของ ผู้บริหารส่งผลให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553 : 2) งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนัก และต้องทำความเข้าใจ การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานหลักที่จะขับเคลื่อน สถานศึกษาไปสู่ เป้าหมาย การบริหารงานวิชาการจะเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษา จัดสรรทรัพยากร คุณภาพของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร วิสัยทัศน์ การวางแผนเพื่อมุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วย เจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้อง กับความ ต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกฝ่าย ซึ่งจะ เป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว. 2559 : 51)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งมีภารกิจ อำนาจหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานแผนการศึกษาที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานที่ผ่านมาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ในภาพรวม โรงเรียนขนาดเล็กไม่ได้เป็นตัวดึงคะแนนผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ต่ำลง แต่กลับมีผลคะแนนในระดับสูงสุด ส่วนคะแนนเฉลี่ยในทุกกลุ่มสาระ ยังต่ำกว่าระดับประเทศ เฉลี่ยร้อยละ 37.35 การบริหารงานของผู้บริหารจึงถือสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อ การบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในการพัฒนาการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. 2564 : 2) ดังนั้น สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านวิชาการ จะต้องแก้ไขหรือพัฒนาให้ ตรงประเด็น เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สมพงษ์ จิตระดับ (2552 : 6) กล่าวว่า ความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษา เรายังเรียนรู้ไม่พอหรือว่าเป็นการตั้ง โจทย์ผิด นำกลุ่มบุคคลมาออกแบบเชิงโครงสร้างระบบกฎหมายไม่สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริง นำมาสู่ปัญหาเชิงคุณภาพของผู้เรียนอย่างน่าใจหายเป็นที่สุด แนวทางการแก้ไขปัญหาและเยียวยา

ในวิกฤติที่เกิดขึ้นกับการศึกษาก็ยังเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของบุคลากรการศึกษาทุกกลุ่มทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ รวมทั้งชุมชน/สังคมที่ต้องประสานพลังในการแก้ไข ปัญหาเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการหรือยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษารอบใหม่ที่เกิดขึ้น คงเป็นการร่วมกันระดมสรรพกำลัง เพื่อตอบ โจทย์ปัญหาของการปฏิรูปให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้บริหาร โรงเรียน กลุ่มบุคลากรสำคัญขององค์การฐานล่างคือ โรงเรียน/สถานศึกษา จะเป็นตัวจักร สำคัญของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองให้ก้าวไปอย่างมี ประสิทธิภาพดังนั้นการ สร้างฐานแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษาคงเป็นรูปแบบของการนำ นโยบายไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ให้เกิดมรรคเกิดผลสำคัญ ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนยุคใหม่ต้อง เป็นบุคลากรที่มีศักยภาพสูงในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีศักยภาพแห่งความเป็นผู้มี ความรู้ที่สามารถ (Knowledge Worker) เป็นผู้บริหารมืออาชีพ (Professionalism) และถึงขั้นเป็นผู้นำทาง การศึกษา (Educational Leader) ที่จะสามารถนำเอาทั้งศาสตร์ (Science) และศิลป์ (Art) มาปฏิบัติ ร่วมกันได้อย่างสมดุลในเชิงบูรณาการ (Integrated) นำองค์กรหรือสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่ ความสำเร็จได้ในที่สุด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 145 โรงเรียน มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาดั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 64.40 และส่วนมากเป็นผู้บริหารในช่วงเปลี่ยนผ่านของเทคโนโลยีซึ่งมีความก้าวหน้ารวดเร็วเป็น อย่างมาก ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัลได้ สอดคล้องกับ วรากรณ์ สามโกเศศ (2559 : 1) กล่าวว่า ในขณะที่โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิด Digital Disruption นั้น ส่งผลกระทบต่อวิธีการทำงานของผู้นำที่ต้องเปลี่ยน ไป เมื่อโลกถูก Disrupt ส่งผล ให้สถานศึกษาต้องมองไปข้างหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันหรือที่เราเรียกว่า Disruption เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้โดยสะท้อนถึงภาพรวม โดยเฉพาะระบบการศึกษา ในระดับโลกที่จะต้องปรับตัวก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและสถานศึกษา ในการนำมาปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้มีสารสนเทศเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรม พัฒนาตนเอง พัฒนางานวิชาชีพ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี มีสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลและการดำเนินงานด้านวิชาการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้บริหารที่มีสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จะสามารถนำพองค์การไปสู่ความสำเร็จและสมาชิกในองค์กรมีความเต็มใจที่จะทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาให้การศึกษามีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 145 โรงเรียน จำนวน 1,696 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. 2566 : 5)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง

เทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 313 คน และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้เครือข่ายโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มี 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1.1 ด้านวิสัยทัศน์
- 2.1.2 ด้านการพัฒนาตนเอง
- 2.1.3 ด้านการทำงานเป็นทีม
- 2.1.4 ด้านทักษะในยุคดิจิทัล

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มี 5 ด้าน ดังนี้

- 2.2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 2.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
- 2.2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล
- 2.2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษา
- 2.2.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ความสามารถและทัศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยของแต่ละบุคคลมีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรสามารถปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ประกอบด้วย

1. **วิสัยทัศน์** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการมองเห็นภาพในอนาคต มีความสามารถสร้างภาพนั้นให้เป็นกระบวนการแล้วนำมาสร้างเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้จริง การเตรียมและใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้มีข้อมูลข่าวสารให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายตามความจำเป็น โดยมีวิธีการนำเอาระบบการวางแผนมาใช้สร้างรูปแบบให้เป็นรูปธรรม สามารถบอกถึงคุณสมบัติและคุณลักษณะของสิ่งที่อยากเห็นในอนาคต มีทิศทางที่ชัดเจนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยภาพนั้นจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

2. การพัฒนาตนเอง หมายถึง การหมั่นศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน หรือสืบค้นจากเทคโนโลยีต่าง ๆ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และยังสามารถรวบรวมความรู้ที่ได้อย่างเป็นระบบ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี

3. การทำงานเป็นทีม หมายถึง การมีความสัมพันธ์อันดี ร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน การทำงานของเพื่อนร่วมงาน แสดงบทบาทได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม สามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ มีความเป็นประชาธิปไตยและมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

4. ทักษะในยุคดิจิทัล หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ความสามารถของผู้บริหารในการเรียนรู้เข้าใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้าน ICT เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติงานด้วยความรู้ ความชำนาญ รวมถึงทักษะเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศให้เกิดประโยชน์โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มในการบริหารจัดการสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง งานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคนให้สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ก้าวทันโลก สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างบรรลุเจตนารมณ์ที่กำหนดและสามารถจัดการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วย

1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง งานหลักของผู้บริหารที่จะต้องเป็นผู้นำวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายของครู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และแนะนำวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยการรวมองค์ความรู้ที่หลากหลาย อีกทั้งเป็นกระบวนการของการตัดสินใจหลายขั้นตอนและหาทางเลือกทางการเรียนที่เหมาะสมของบริบทของสถานศึกษา ตลอดจนเหมาะสมแก่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งปัจจุบันและแนวโน้ม

ในอนาคตเพื่อให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

3. การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม การปฏิบัติงาน เพิ่มสะสมผลงาน การทดสอบ การสัมภาษณ์ เป็นต้น การวัดผลและประเมินผลต้องครอบคลุมการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะการปฏิบัติงานและด้านเจตคติ โดยพิจารณาการพัฒนาการของผู้เรียน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถในการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สามารถกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน สามารถสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในด้านอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก สามารถวางระบบกระตุ้น กำกับติดตาม ให้ความช่วยเหลือการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มของครูในโรงเรียนให้ครูมีเวลาประชุมเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนสามารถจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในและนอกโรงเรียน

5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้การบวนการสอนครูอาจารย์บรรลุผลได้อย่างง่าย โดยการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงพอให้ครูอาจารย์สามารถนำไปใช้และเลือกใช้ได้ตามความถนัดและเหมาะสมเกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น ดังนั้นสื่อควรเน้นตั้งแต่เริ่มจัดทำ จัดหาจากท้องถิ่นจนถึงการพัฒนาต่อยอดให้มีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2566

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2566

เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปแนวคิดการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2550), จันทรานี นามสงวน (2551), ชีระพร อายุวัฒน์ (2552), กระทรวงศึกษาธิการ (2552), ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553), ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554), สันติ บุญภิรมย์ (2552), รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554), ต້องตา กวดนอก (2556) และ วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557) จากนั้นนำมาวิเคราะห์และปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย สามารถสรุป ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรพยากรณ์

สมรรถนะของผู้บริหาร
สถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว
เขต 1 มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์
2. ด้านการพัฒนาตนเอง
3. ด้านการทำงานเป็นทีม
4. ด้านทักษะในยุคดิจิทัล

ตัวแปรเกณฑ์

การบริหารงานวิชาการสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 มี 5 ด้าน
ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน
ในสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
ในสถานศึกษา
3. ด้านการวัดผลและประเมินผล
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
ในสถานศึกษา
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ
เทคโนโลยีทางการศึกษา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี